

KŪDRAS IZMANTOŠANAS LOMA EIROPAS SAVIENĪBAS ZAĻĀ KURSA MĒRĶU SASNIEGŠANĀ

ULDIS AMERIKS, LATVIJAS DARBA DEVĒJU KONFEDERĀCIJAS
VICEPREZIDENTS, SIA LAFLORA VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJS

LMSP 8. starptautiskā konference "IZMAIŅAS UN RISINĀJUMI VIDES POLITIKĀ ILGTSPĒJĪGAI,
KLIMATNEITRĀLAI EKONOMIKAS ATTĪSTĪBAI"

23.11.2023

ES ZAĻAIS KURSS: DOGMATISMS VS PRAGMATISMS

- ES ZAĻAIS KURSS LIELĀ MĒRĀ TIEK PIENEMTS, SASKAROTIES AR PIEAUGOŠU KRITIKU KOMISIJAS TERMIŅA BEIGĀS.
- CĪŅA PAR ES DABAS ATJAUNOŠANAS REGULU (PRET KO VISVAIRĀK IEBILST LAUKSAIMNIECĪBAS NOZARE): LIELĀKA KONFRONTĀCIJA STARP DAŽĀDĀM ES INSTITŪCIJĀM.
- ES 2023.-2024. GADĀ PAREDZĒTS IEVIEST JAUNUS TIESĪBU AKTUS, KAS SKAR PĀRTIKAS RAŽOŠANU UN KŪDRAS IZMANTOŠANU. ESOŠĀS KRĪZES UN ZAĻĀ KURSA TRŪKUMI IETEKMĒS REGULĒJUMU:
 - ❑ KRIEVIJAS AGRESIJA UN KONFLIKTI CITUR PASAULĒ, KAS PASTIPRINA BAŽAS PAR PĀRTIKAS NODROŠINĀTĪBU PASAULĒ.
 - ❑ GRŪTĪBAS APVIENOT ES ZAĻOS MĒRĶUS AR LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI, NEŅEMOT VĒRĀ REĢIONĀLO RAŽOŠANAS SPECIFIKU UN REALITĀTI.
 - ❑ LAIKAPSTĀKĻU IETEKME (SAUSUMS UN KARSTUMA VIĻŅI) SNIEDZ PRIEKŠROCĪBAS AUDZĒŠANAI SILTUMNĪCĀ UN DĀRZKOPĪBAS KŪDRAS IZMANTOŠANAI.

Taisnīgas
Pārkārtošanās
Fonds

Nacionālie
Taisnīgas
Pārkārtošanās
Plāni

Taisnīgas
Pārkārtošanās
Teritoriālo
Plāns

TPTP īstenošana

Fonds 19,2 miljardu eiro apmērā pieejams visām dalībvalstīm un koncentrēsies uz visoglekļietilpīgākajiem reģioniem un reģioniem, kuros daudz darbvieta ir atkarīgas no fosilā kurināmā

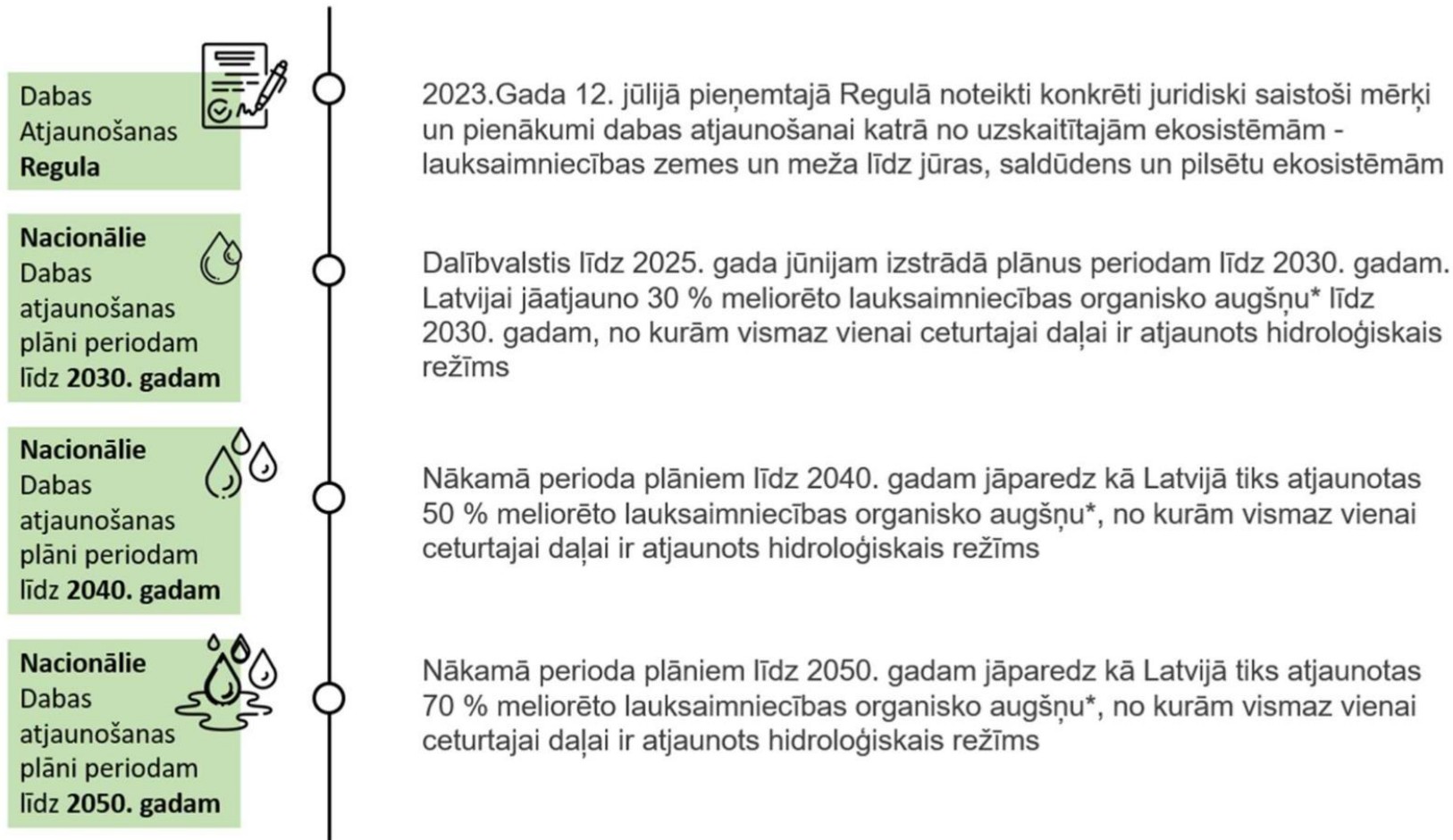
Dalībvalstis fondam var piekļūt, sagatavojot taisnīgas pārkārtošanās teritoriālos plānus laikposmam līdz 2030. gadam

Latvijas Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālo plānu izstrādā VARAM un 2022. gada 14.jūlijā apstiprina ar Ministru kabineta rīkojumu

Līdz 2030.gadam Latvijai pakāpeniski jāatsakās no kūdras izmantošanas enerģijas ražošanai, lai apgūtu TPF finansējumu 184 237 327 eiro apmērā

TAISNĪGĀ PĀREJA? UZVARĒTĀJI UN ZAUDĒTĀJI

VAI SANTAKLAUSS UZELPOS?

*Dalībvalstis var izvēlēties atjaunot hidroloģisko režīmu kūdras ieguves vietās un šīs teritorijas pieskaitīt kopējām teritorijām, kurās jānodrošina hidroloģiskā režīma atjaunošana.

ZIZIMM – EMISIJU KARJERISTS

Tu mirsi, bet ogleklis ne; oglekļa karjera nebeidzas ar tevi.
Tas atgriezīsies augsnē, kur augi ar laiku var to atkal uzņemt,
vēlreiz sūtot to augu un dzīvnieku dzīves ciklā. /Jakob Bronovski/

- KŪDRAS NOZARI VISSPĒCĪGĀK IETEKMĒ ZIZIMM SEKTORA EMISIJAS

BET!

- NOZARE NAV SAISTĪTA TIKAI AR ZEMES PLATĪBU KĀ TĀDU, BET AR RESURSA IEGUVI UN TĀ PĀRVEIDI PRODUKTOS AR PIEVIENOTO VĒRTĪBU UN TAJOS NOGLABĀTO BIOĢĒNO OGLEKLI
- NEPIECIEŠAMA NACIONĀLĀS EMISIJU UZSKAITES METODIKAS PILNVEIDE, ATBALSTOT PĒTNIECĪBU UN KOMUNIKĀCIJĀ AR LĒMUMPIEŅĒMĒJIEM PAR ŠĀDAS METODES IEVIEŠANAS IEGUVUMIEM LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBĀ
- PĀREJA UZ KLIMATA PĀRMAIŅU STARPVALDĪBU PADOMES 3. LĪMEŅA (IPCC TIER 3) METODĒM BIOMASAS EMISIJU NOVĒRTĒŠANĀ NODROŠINĀTU IEVĒROJAMU PRECIZITĀTES LĒCIENU, KAS:
 - SNIEGTU UZTICAMĪBU EMISIJU ZIŅOJUMIEM
 - BŪTU PIERĀDĪJUMOS BALSTĪTA SEG EMISIJU SALĪDZINĀŠANA ZIZIMM SEKTORĀ

LATVIJĀ ŠIS DETALIZĀCIJAS LĪMENIS NETIEK IEVĒROTS, METODE IR PĀRĀK VISPĀRĪGA, TĀDĒĻ LIELĀ KĻŪDA NEĻAUJ ADEKVĀTI SALĪDZINĀT ZIZIMM SEKTORUS SAVĀ STARPĀ.

TAKSONOMIJA

KŪDRAS NOZARĒ GAIDĀMAS KRITISKAS IZMAIŅAS,
TĀPĒC, LAI NODROŠINĀTU TĀS TĀLĀKU ATTĪSTĪBU, JĀSTRĀDĀ PIE
RĪCĪBAS PLĀNA ĪSTENOŠANAS

- SASKAŅĀ AR ILGTSPĒJĪGAS FINANŠU PLATFORMAS IETEIKUMIEM PAR KŪDRAS PRODUKTU IZMANTOŠANU PĀRTIKAS RAŽOŠANĀ, AUGU UN DZĪVNIEKU AUDZĒŠANĀ, BŪTU PRETRUNĀ PRINCIPAM »NENODARĪT BŪTISKU KAITĒJUMU«.
- RAŽOTĀJS, KURŠ IZMANTO KŪDRU VAIRS NEBŪTU TIESĪGS SAŅEMT ILGTSPĒJĪGU FINANSĒJUMU.
- DĀRZKOPĪBAS UN LAUKSAIMNIECĪBAS PRODUKTU RAŽOTĀJI UZSKATA, KA TAM BŪTU NEGATĪVA IETEKME, JO KŪDRU IZMANTOJOŠĀM NOZARĒM IR SVARĪGA NOZĪME ILGTSPĒJĪGAS PĀRTIKAS RAŽOŠANAS, VIDEI NEKAITĪGAS UN ES MEŽSAIMNIECĪBAS STRATĒGIJAS NĀKOTNĒ.

1

ES TAKSONOMIJA

TĀDU SAIMNIECISKO DARBĪBU
KLASIFIKĀCIJA, KAS VEICINA KLIMATA UN
VIDES MĒRĶU SASNIEGŠANU.

- Taksonomijas regula: piemēro kopš 2020. gada jūlija
- Klimata deleģēto aktu un Informācijas atklāšanas deleģēto aktu piemēro no 2022. gada janvāra
- Papildu klimata deleģēto aktu piemēro kopš 2023. gada janvāra
- Vides deleģētais akts, EK pieņemts 2023. gada jūnijā; jāpiemēro no 2024. gada janvāra

3

RĪKI

PLAŠS INSTRUMENTU KLĀSTS
UZŅĒMUMIEM, TIRGUS DALĪBNIEKIEM UN
FINANŠU STARPNIEMIEM, LAI IZSTRĀDĀTU
ILGTSPĒJĪGUS IEGULDĪJUMU RISINĀJUMUS,
VIENLAIKUS NOVĒRŠOT ZAĻMALDINĀŠANU.

- ES Klimata etalonu regulu piemēro kopš 2020. gada aprīļa
- Regula par ES Zaļo obligāciju standartu (EUGBS), politiska vienošanās, kas panākta 2023. gada februārī

4

ESG VĒRTĒJUMI

SNIEDZ NOVĒRTĒJUMU PAR UZŅĒMUMA,
FINANŠU INSTRUMENTA VAI FINANŠU
PRODUKTA ESG RAKSTURLIELUMIEM,
DARĪJUMIEM AR ESG RISIEM VAI IETEKMI.

- Regula par ESG reitingu sniedzējiem, ko EK ierosināja 2023. gada jūnijā

2

INFORMĀCIJAS ATKLĀŠANA

VISAPTVEROŠS INFORMĀCIJAS ATKLĀŠANAS
REŽĪMS GAN NEFINANŠU, GAN FINANŠU
IESTĀDĒM, LAI SNIEGTU IEGULDĪTĀJIEM
NEPIECIEŠAMO INFORMĀCIJU ILGTSPĒJĪGA
IEGULDĪJUMU IZVĒLES VEIKŠANAI.

- ESG informācijas etalonu piemēro kopš 2020. gada aprīļa
- Ilgtspējīgas finanšu informācijas atklāšanas regulu (SFDR) piemēro kopš 2021. gada marta
- Ilgtspējības preferences piemēro kopš 2022. gada augusta
- Korporatīvās ilgtspējas ziņošanas direktīva (CSRD): pirmais uzņēmumu ziņojums par 2024. finanšu gadu

KŪDRAS NOZARES MĒRĶIS – TĀS ILGTSPĒJAS STIPRINĀŠANA

PRODUKTU AR AUGSTU
PIEVIENTO VĒRTĪBU RAŽOŠANA

CO2 SAMAZINĀŠANA KŪDRAS
IEGUVES PROCESOS

JAUNU DARBA VIETU IZVEIDOŠANA

JAUNAS TEHNOLOĢIJAS CO2
SAMAZINĀŠANAI

INVESTĪCIJAS CO2 UZGLABĀŠANAS
TEHNOLOĢIJĀS

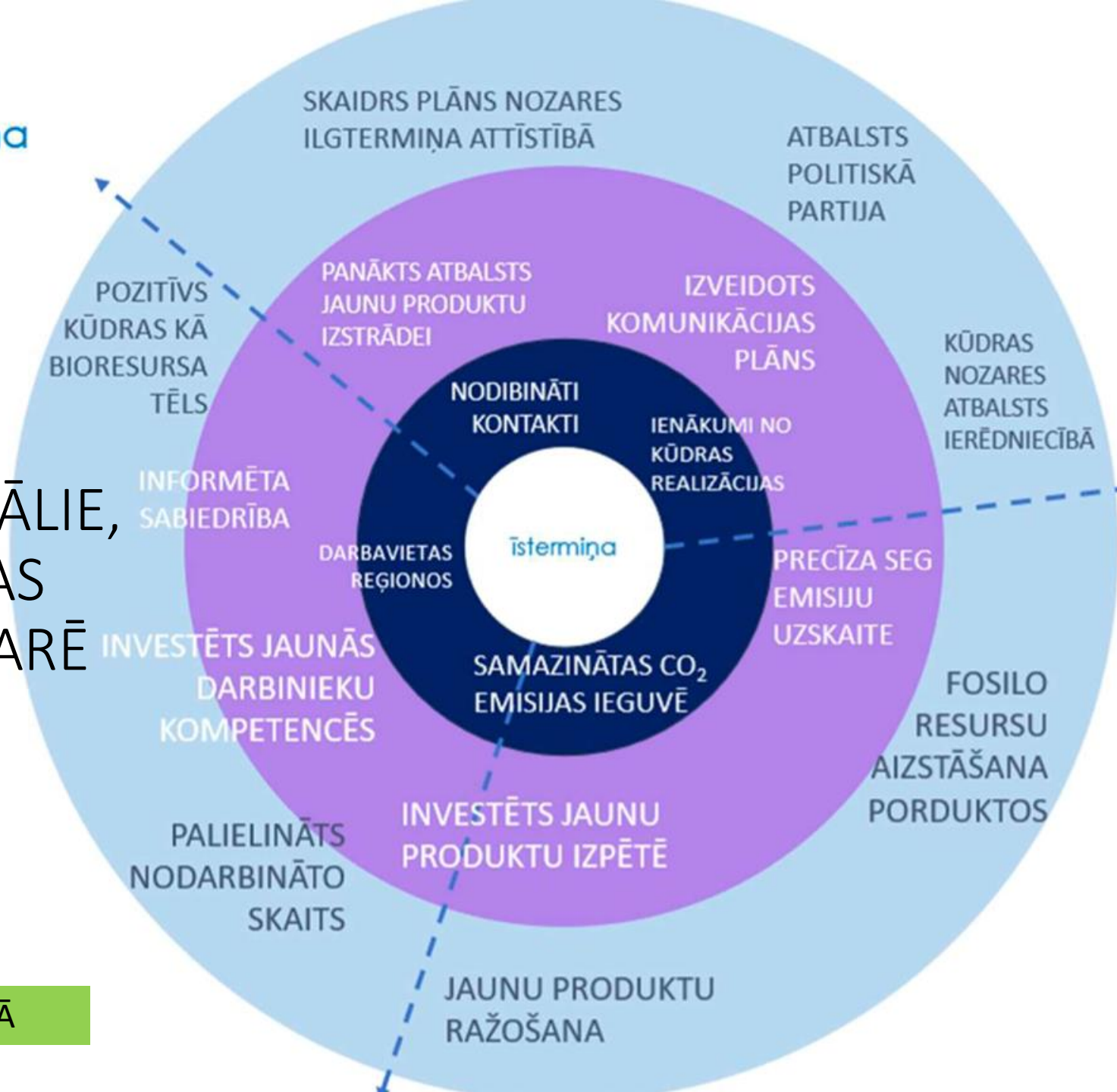
KOMUNIKĀCIJAS VEIDOŠANA AR
POLITIKAS VEIDOTĀJIEM

ilgtermiņa

PĀRVALDĪBA

VIDES, SOCIĀLIE, PĀRVALDĪBAS MĒRĶI NOZARĒ

SOCIĀLĀ

VIDE

PRIEKŠNOSACĪJUMI KŪDRAS NOZARES ATTĪSTĪBAI

Ticami un visaptveroši dati

Uzņemties atbildību par datu pieejamību. Nodrošināt pieeju datiem, kas atspoguļo kūdras nozares nozīmīgumu

Pārstāvniecība ierēdniecībā

Veicināt kontaktu veidošanos ar ierēdniecību, skaidrojot nozares nozīmīgumu vides, tautsaimniecības un sociālā kontekstā

Oglekļa uzskaites metodika

Sekot līdzi un piedāvāt atbalstu precīzākas oglekļa uzskaites metodikas izveidei

Inovatīvu produktu stratēģija

Izveidot inovāciju stratēģiju, paredzot tādu produktu izstrādi, kas sevī uzglabā oglekli vidējā un ilgā termiņā

Efektīva nozaru sadarbība

Veicināt kontaktu veidošanos ar citām Latvijas tautsaimniecībā svarīgām nozarēm

SECINĀJUMI

- ES ZAĻĀ KURSA VIENS NO UZSTĀDĪJUMIEM – ATJŪGT EKONOMISKO IZAUGSMI NO RESURSU PATĒRIŅA.
- ŠĀDA PIEEJA PLĀNOTA, LAI MAZINĀTU GLOBĀLO RESURSU PĀRPATĒRIŅU, TOMĒR PIEEJA NODERĪGA ARĪ UZŅĒMUMU LĪMENĪ, LAI TIEKTOS UZ IEŅĒMUMU PALIELINĀŠANU, NEMAINOT PATĒRĒTĀS IZEJVIELAS.
- KŪDRA IR LĒNI ATJAUNOJAMS BIORESURSS, TĀPĒC RESURSEFEKTIVITĀTE IR ĪPAŠI SVARĪGA. TĀPĒC NEPIECIEŠAMAS INVESTĪCIJAS JAUNU KŪDRAS PRODUKTU INOVĀCIJĀS, DOMĀJOT PAR AUGSTĀKU PIEVIENOTO VĒRTĪBU UN PRODUKTOS NOGLABĀTO BIOGĒNO OGLEKLI.
- NĀKOTNES LĒMUMIEM PAR JAUNU PRODUKTU IEVIEŠANU JĀBŪT DATOS BALSTĪTIEM, TĀDĀ VEIDĀ RODOT BALANSU STARP RADĪTAJĀM EMISIJĀM (NO ZEMES IZMANTOŠANAS UN RAŽOŠANAS), EKONOMISKO UN SOCIĀLO IEGUVUMU, NOGLABĀTO OGLEKLI.
- NEPIECIEŠAMI PIERĀDĪJUMI PAR INOVATĪVO PRODUKTU OGLEKĻA EMISIJU IETAUPĪJUMU ARĪ NACIONĀLĀ LĪMENĪ.
- ANALIZĒJOT ESOŠO SITUĀCIJU, SECINĀTS, KA NOZARES POTENCIĀLS ŠAJĀS JOMĀS IR PĀRĀK MAZ PĒTĪTS, KAS ATSTĀJ VIETU NEPRECĪZAI ESOŠO DATU INTERPRETĀCIJAI.
- NEPIECIEŠAMA PĒTNIECĪBAS UN INOVĀCIJU PLĀNA IZVEIDE JAUNIEM PRODUKTIEM, KAS IEGŪTI NO KŪDRAS BIOMASAS –ILGTSPĒJĪGAI UZŅĒMĒJDARBĪBAI UN KONKURĒTSPĒJAI.

KŪDRAS NOZAREI JĀBŪT KAROGNESĒJAI PĀRMAIŅĀS PAR OGLEKĻA EMISIJU PĀRVALDĪBU